

Yttrande över remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet gällande slutbetänkandet En moderniserad fiskelagstiftning SOU 2025:89

Sammanfattning

- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är på ett övergripande plan positiva till förslaget om en moderniserad fiskelagstiftning.
- SLU anser att tillsammans med den nya inledande syftesparagrafen (1 kap. 1 §) skapas ett ramverk där EU:s förordningar om fiskerikontroll och datainsamling kan samverka med motsvarande nationella behov på ett sammanhängande sätt. Sammantaget ser SLU att förslaget förbättrar förutsättningarna för kunskapssammanställningar och en mer adaptiv fiskförvaltning som syftar till långsiktig hållbarhet.
- SLU ser positivt på att den **registrering och registrering och rapportering** som finns i kontrollförordningen ((EG) nr 1224/2009) också föreslås kunna tillämpas för nationellt förvaldade arter i havet och i statligt förvaldade sötvattensområden (6 kap. 2–3 §). Att syftet med registrering och rapportering får vara vetenskaplig forskning och rådgivning, framställande av statistik och att säkerställa hållbarhet och förvaltning i enlighet med syftet av lagen (6 kap. 5 §) ser SLU som främjande för vårt uppdrag att ta fram kunskap för fiskförvaltningen.
- SLU lyfter nedan ett antal förslag i behov av förtydligande eller ytterligare utredning i det fortsatta arbetet.

Generella synpunkter

1. **SLU ser ett mycket stort värde i att vid (fiskeri)kontroll kunna beräkna andelen av de faktiskt fiskande som också är registrerade.** Detta för att beräkna registrets undertäckning i förhållande till målpopulationen. I det fortsatta arbetet behöver det förtydligas hur andelen ska kunna beräknas. Direktåtkomst till registret ges Kustbevakningen och Länsstyrelserna (6 kap. 6 §) så att **kontroll** (av efterlevnad av

bestämmelserna, i stället för uttrycket tillsyn) kan genomföras. Det som kallats tillsynspersoner ersätts med begreppet *fiskevakter*.

Det SLU uppfattar som otydligt kommer i den praktiska kontrollen. Huruvida fiskevakter kommer att ha åtkomst till registret baserat på sin anställningsform eller genom sitt förordnande. Om åtkomst baseras på anställningsform (anställda vid Havs- och vattenmyndigheten, Kustbevakning och länsstyrelse) snarare än förordnande, försvåras möjligheterna att kontrollera huruvida fiskande personer är registrerade eller inte (registrerade enligt 6 kap. 2–3 §§). Utifrån de utökade texterna tolkar SLU förslagen som att det endast är anställda vid berörda myndigheter som får åtkomst till registret, se slutsats på sid 53: *”Länsstyrelserna behöver därför tilldelas tillräckliga medel för att kontrollen ska kunna genomföras enligt de behov som finns.”* **SLU instämmer med utredningen att medel för kontroll behöver tilldelas i tillräcklig omfattning och att kontroll inkluderar datasammanställningar av andelen fiskande som också är registrerade.** SLU noterar i sammanhanget att FMC vid Havs- och vattenmyndigheten har dygnet runt-service, och funderar om det kan vara till nytta för förordnade fiskevakter?

2. **SLU ser positivt på att den moderniserade fiskelagen ska innehålla reglering om utmärkning och märkning av fiskeredskap**, och att denna märkning ska gå att knyta till användare eller ägare (kap. 10.6.5 sid 616, samt för yrkesfiske kap. 11.12 sid 664 och även kap. 12.6 sid 717). En sådan utmärkning förbättrar och ökar detaljeringsnivån i de undersökningar av fiskets omfattning som görs på-plats genom inventering av bojar och andra märken, inklusive men ej begränsat till undersökningar av eventuell undertäckning av register nämnda ovan.¹
3. **SLU ser ett behov av att utreda omfattningen av icke-licensierat kommersiellt fiske med stöd av enskild rätt i statligt förvaltade sötvattensområden.** Baserat på den nationella enkäten om fritidsfiske förefaller inte minst fritidsfisket efter signalkräfta och gös i stora sjöarna vara stort (möjligen i liknande omfattning som det licensierade fisket). I det fortsatta arbetet kan frågan angripas från olika håll. OM, och i så fall HUR, frågan ska angripas i det praktiska arbetet bör utredas vidare i förhållande till förslagen om en moderniserad fiskelagstiftning.

¹ Exempel på undersökning: Sundblad, G., de Groote, A., Lundquist, P., Larsson, M., Linderfalk, R. & Larson, F. (2024). Estimating recreational trap-fishing effort for crayfish from zig-zag line transects, drone surveys and enforcement surveys. *Fisheries Management and Ecology*, 31 (2), e12675. <https://doi.org/10.1111/fme.12675>

- a. Möjligheten att kräva registrering för vissa fisken, som kommenterats ovan, kan vara ett angreppssätt.
 - b. SLU konstaterar också att utredningen är av uppfattningen att det ska finnas krav på tillstånd för fiske med fasta redskap och att detta som utgångspunkt endast ska få användas vid yrkesmässigt fiske (kap 10.4.6, sid 600), genom tillstånd om det finns särskilda skäl och hanteras på föreskriftsnivå, liksom bestämmelser om undantag för kravet på tillstånd. Argumentationen kring detta gäller för allmänt vatten, men är lika tillämplig på enskilt sötvatten (eftersom det är motsvarande fiskeresurs som avses). Det talar för att frågan kan behöva ytterligare utredning, men frågan behöver hanteras myndighetsövergripande.
 - c. I sammanhanget konstaterar SLU också att försäljning av fångst från fritidsfiske i havet blir fortsatt förbjudet (6 kap. 1 §, samt kap. 12.3 sid 688). Därmed föreslås försäljning fortsatt vara tillåtet från statligt förvaltade sötvatten. Det innebär att det fortsatt finns incitament för fritidsfiske i kommersiell omfattning i dessa områden. Att kräva personlig fiskelicens för försäljning också från statligt förvaltade sötvatten hade kunnat vara ytterligare ett sätt att få bättre statistik från detta fiske (eftersom licensierat fiske behöver fångstrapportera varje månad).
 - d. **SLU noterar också att ett generellt förbud mot försäljning av fångster från fritidsfiske både i havet och i statligt förvaltade sötvattensområden hade harmoniserat definitionen av fritidsfiske med definitionen som används på EU-nivå; icke kommersiellt fiske för rekreation, turism eller sport.** Sammantaget ser därför SLU behov av fortsatt utredning kring kommersiellt fiske med stöd av enskild rätt i statligt förvaltade sötvattensområden.
4. **SLU välkomnar utredningens förslag att det tas fram en vägledning avseende vilka metoder som avses omfattas av skrivelsen ”fiskemetoden som sådan får inte kräva användning av båt eller utgöras av angeldonsfiske eller liknande metod”** (kap 10.4.6, sid 594). SLU anser att det finns ett behov av att nationellt vägleda en kategorisering och beskrivning av fiskemetoder för att i mer detalj kunna hantera frågor om vilka (aktiva) handredskap som avses i olika frågor. En vägledning om handredskapets många olika fiskemetoder blir användbart både i enkäter till de fiskande och också för den praktiska tillämpningen av de registrerings- och fångstrapporteringskrav som blir möjliga enligt Kap. 6. SLU tror nämligen att när sådana krav i särskilda fall tillämpas kommer de, åtminstone till en början, att avse vissa specifika fisken som lämpligast definieras genom sina metoder, till exempel flugfiske, trollingfiske, vertikalfiske från båt med ekolod som stöd, med flera, för arter och bestånd i behov av sådan kunskap.

5. **SLU noterar att skrivelsen i fiskelagen om ostron har bedömts ligga utanför utredningens uppdrag.** Det vill säga behovet av att utreda om ostron syftar på den europeiska arten *Ostrea edulis*, den invasiva arten stillahavsostrom *Magallana gigas*, eller båda återstår. För SLU är frågan potentiellt relevant för en ökad kunskapsutveckling och rådgivning till förvaltningen.
6. **En moderniserad fiskerilagstiftning bör inkludera fler aspekter av det moderna fisket och överväga att inkludera en ytterligare kategori fiskare utöver licensierade och icke-licensierade fiskare, nämligen professionellt guidefiske.** Guidefiske, där kunder betalar för att själva få fiska, kan betraktas som en näringsverksamhet/kommersiell fiskeverksamhet. Ur SLU:s perspektiv kan detta fiske bidra med relevanta kunskapsunderlag, vilket kan underlättas genom en särställning i lagstiftningen. Den praktiska lösningen bör utredas vidare, exempelvis huruvida det är lämpligt med en särskild typ av licens eller om det går att skapa underkategorier (ett visst fiske och för en viss tid) av befintliga fiskelicenser för marint och sötvattensfiske enligt den föreslagna lagtexten (kap 5.).

Specifika synpunkter

Sidan 585:

”Med minskade fångster per ansträngning finns det utrymme för fler att utnyttja resursen, samtidigt som fiskeresursen kan utvecklas på ett sätt som gör att bestånden ökar.”

SLU undrar om det är en felskrivning, då minskade fångster per ansträngning snarare indikerar en minskande resurs.

Sidan 519:

”I Sverige finns för närvarande 29 nationalparker, som kan omfatta både mark- och vattenområden. Sju av dessa nationalparker omfattar marina miljöer men Kosterhavets nationalpark är år 2024 Sveriges enda marina nationalpark. I denna nationalpark gäller t.ex. ett för-bud mot att plocka ostron.”

SLU noterar att även Djurö nationalpark inkluderar akvatiska miljöer med särskilda regler för fiske (endast handredskap är tillåtet och trollingfiske är förbjudet, NFS 2014:17).

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Noël Holmgren efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats under ledning av forskare Göran Sundblad med bidrag från forskare Alfred Sandström båda vid institutionen för akvatiska resurser.

Noél Holmgren

Linda Ferngren